

První pomoc při úrazu žíravinami (pro obyčejné smrtelníky) -

Napsal/a: Žirafka

Datum zveřejnění: : 2. 01. 2009 v 16:11

S různými žíravinami se člověk setkává poměrně běžně a často. A často si to ani neuvědomuje. O to horší někdy bývají následky úrazu, které tyto chemické látky mohou způsobit.

V dnešním povídání o první pomoci se podíváme právě na to, jak v případě úrazu žíravinou postupovat a také, jak nepostupovat.

V první řadě je nutné říci, že žíraviny se musejí skladovat pouze ve vhodných obalech a je zakázáno je skladovat v obalech od potravin, nebo v takových obalech, které tyto obaly připomínají. Proto například skladování kyseliny chlorovodíkové v láhvi od limonády je děsné riziko. Ačkoli dost často lze podobné věci vidět s odůvodněním "Však si dobře pamatuji, co kde mám". Jenže pak se může do naší „laboratoře“ dostat někdo jiný a v domněnku, že obsah je stejný, jako je uvedené na obalu, se oné kyseliny napije.

Dále je nutné mít všechny látky dobře popsané a označené. Aby pak nedošlo k situaci „Polil jsem se něčím, co bylo v láhvi označené Benzín, ale na ruce to pálí jako čert“. To znamená, že pokud je na láhvi napsáno „Benzín“ tak tam také musí být benzín. A nebo nic, ale nesmí tam být nic jiného.

Úraz žíravinou lze přivodit různými způsoby:

1. politím
2. požitím
3. nadýcháním
4. zasažením oka

Úraz žíravinou způsobený politím

Zde je první pomoc relativně jednoduchá.

Pokud lze, sundat z postiženého místa oděv, jen pozor na potřísnění dalších částí těla!

Okamžitě postižené místo polívat vodou. Čím více, tím lépe. Je potřeba žíravinu naředit na neškodnou koncentraci. V případě, že víme jaká látka nás poranila a máme látku na neutralizaci, lze ji použít. Po poranění kyselinou se použije slabá zásada, například roztok jedlé sody. Při poranění zásadou (louhem) se použije slabá kyselina. Například kyselina octová nebo citrónová.

Pokud si nejsme jisti, tak raději neztrácíme čas a pomůžeme si čistou vodou.

Voda musí být tekoucí, je nesmysl namáčet vodu v umyvadle nebo latoru, protože z vody v něm obsažené se po chvíli stane slabší roztok žíraviny a již nebude pomáhat, ale dále škodit.

Postižené místo omýváme tak dlouho, dokud je to potřeba. Teplota vody by neměla být moc vysoká, ale také ne vyloženě studená. Při větších rozsazích je potřeba dávat pozor na případné podchlazení postiženého.

Úraz způsobený kyselinou vypadá jako popálenina. Zásaditá látka způsobuje takové „rozpliznutí“ tkáně.

Pokud se jedná o drobné poranění, nejsou patrné žádné vážné škody a postižený nemá žádné obtíže, lze návštěvu lékaře vynechat. Při větším rozsahu poranění je potřeba, aby postiženého viděl lékař a určil, co dále.

Úraz žíravinou způsobený nadýcháním

Zde je postup jednoduchý. Postiženého vyvést na čerstvý vzduch, udržovat jej v klidu a okamžitě transportovat do nemocnice. Pokud je při vědomí, je dobré zhluboka dýchat a tím dostat co nejvíce žíravé látky ven z těla.

Úraz žíravinou způsobený zasažením oka

Postup je stejný jako při polití. Jen se nikdy nepoužívá neutralizace, vždy jen čistá voda.

Při každém zasažení oka by měl postiženého prohlédnout lékař.

Úraz žíravinou způsobený jejím požitím

Zde je nutné si pamatovat, že se nikdy nesmí vyvolávat zvracení. V první pomoci je potřeba vypít co nejvíce tekutiny a tím rozředit obsah žaludku. Lze použít i neutralizační roztok, ale tady je nebezpečí, že způsobí zvracení a to je nežádoucí.

Zvracení se nesmí vyvolat proto, že žaludek je proti různým žíravinám značně odolný. Jeho vnitřní stěny jsou pokryté speciálním hlenem, který chrání žaludeční stěny před kyselým prostředím, které v žaludku normálně je. Ale jícen, hltan a dutina ústní nikoli. Tyto orgány se poleptají při požití. A pokud začne postižený zvracet, tak se žíravina vrací zpět a orgány dostanou „druhou ránu“.

V každém případě je nutné, aby postiženého prohlédl lékař.

Všeobecně

Je potřeba postupovat rychle, ale s rozvahou, ne zbrkle a nezmatkovat.

Když se rozhodneme a voláme záchrannou službu, tak krom oplachování rány vodou, neděláme nic jiného a počkáme, až záchranná služba dorazí a postiženého si převezme.

Při vlastním transportu je dobré ránu krýt. Krytí musí být vždy sterilní a postup je obdobný, jako při první pomoci u popálenin či omrzlin.

Pokud nevíme jak dále postupovat, nebo si nejsme jisti, vždy raději voláme lékaře a neděláme krom oplachování vodou nic. Vždy ale dbáme pokynů operátorky dispečinku záchranné služby.

Komplikace

Pokud během úrazu žíravinou dojde i k jinému poranění, je nutné postupovat od toho nejzávažnějšího k tomu méně závažnému. Proto například nejprve opláchneme ruku vodou a potom se staráme o zlomenou kost. Ale vždy nejprve zastavíme tepenné krvácení a potom se staráme o žíravinu.

Složitější je tato situace: člověk se nadýchá žíraviny, upadne a z nějakého důvodu dojde k zástavě dechu.

Pokud k této situaci, ač málo pravděpodobné, opravdu dojde, je nejprve nutné člověka dostat ze zamořeného prostoru. Jestliže se někdo jenom nadýchal ze stroje, nebo láhve, a okolí je čisté, nejedná se o zamořený prostor.

Po zástavě dechu dojde zákonitě k zástavě oběhu. Opačně to funguje také. Pokud tedy člověk nedýchá a netluče mu srdce, je nutné zahájit nepřímou masáž srdce. Ovšem umělé dýchání nikoli, bylo by to nebezpečné pro záchránce. V této situaci je prostě potřeba udržet oběh a doufat, že bude stačit kyslík v krvi, v plicích a také fakt, že pohybem hrudníku dochází k určité výměně vzduchu v plicích postiženého. Postup byl popsán v [článku o úrazech proudem](#).

Pokud se tato situace vyskytne v místě, kde je lékárníčka vybavená ambuvakem, nebo jinou podobnou pomůckou, tak jej pochopitelně použijeme a umělé dýchání zahájíme.

Každopádně je nutné zavolat záchrannou službu.

Bezpečnost práce

Úrazy žíravinami se hojí dlouho, mají často trvalé následky a v případě nadýchání či požití mohou snadno skončit smrtí. Stejně tak ztráta zraku není příjemná věc a zohavení tváře také ne. Proto je při práci s žíravinami potřeba dodržovat základní bezpečnostní opatření.

Při práci vždy používejte ochranné rukavice a brýle! Nebo raději štít, chrání i obličej.

Vždy lít žíravinu do vody a nikdy ne naopak! Velká část žíravin totiž s vodou reaguje a když je moc žíraviny a málo vody, tak má tendenci prskat.

Pokud v jedné nádobě je kyselina a potřebujeme ji nahradit zásadou, je nutné nádobu pečlivě vymýt. Jinak dojde k prudké reakci s možnými neblahými následky.

Je potřeba pracovat v dobře větrané místnosti. Pokud to není možné, je nutné používat vhodnou masku.

Mít po ruce nádobu s vodou pro případné první omytí potřísněného místa. Po prvotním omytí je ale nutné pokračovat tekoucí vodou. Důvod již zazněl.

Pokud je to možné, vždy pracovat s někým, pro případ nehody. Když člověku něco pálí ruku nebo oko, většinou moc racionálně nepřemýšlí.

Tyto body platí u silných žíravín, ale ono je dobré je dodržovat i u těch "neškodných a slabých".

Proč?

Možná se závěrem ptáte, proč tento článek na webu o bastlení? Dobrá, čím myslíte, že se leptají

desky plošných spojů?

Chlorid železitý je žíravina s kyselou reakcí, ačkoli relativně slabá a krátký kontakt s pokožkou způsobí jen její zbarvení dohněda. Po delší době však může být následek horší, zasažení oka je však velice nebezpečné, stejně tak jeho požití.

Ale například často doporučovaný roztok kyseliny chlorovodíkové a peroxidu vodíku je agresivní roztok, který může způsobit poranění všemi zde uvedenými způsoby. Při leptání se totiž uvolňují žíravé výpary. Tyto výpary hrozně smrdí a ničí prakticky vše, na co padnou. Včetně plic. Nejhorší je kombinace 90% kyseliny a 30% peroxidu. Takový roztok je schopen desku vyleptat během doslova několika sekund. Ale nejenom desku.

Další kyseliny a zásady se používají v akumulátorech. Například kyselina sírová v akumulátoru do auta nebo hydroxid draselný v akumulátorech z vagonů či ve staničních bateriích.

Hydroxid sodný se používá na vyvolávání fotocitlivé emulze. Používá se malé koncentraci, na 1l vody se přimíchá 10g hydroxidu. Je to hodně slabý roztok, ale mám osobní zkušenost s poleptáním obou rukou právě tímto "neškodným" roztokem (přece nebudu používat rukavice na tak slabý roztok). Ruce jsem měla asi tak měsíc suché, roztřepené, plné jakoby záděr na prstech, dlaních i hřbetu a vůbec to nešlo nijak srovnat. Musela jsem počkat, až se kůže sama obnoví.

Od té doby používám rukavice téměř na vše. A zrovna tak brýle nebo štít tam, kde hrozí nějaké nebezpečí pro oči. Bastlit poslepu není asi zrovna pohodlné.